

10.12.2024
11. kokous
peruskokoonpano 6. kokous

VN/7326/2024

PORONHOITOLAIN ERÄIDEN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISTA KÄSITTELEVÄ TYÖRYHMÄ

Aika: 10.12.2024 klo 9–12

Paikka: Etäkokous, Teams

Kutsutut, peruskokoonpano:

Anna-Leena Miettinen, MMM, pj.
Anne Ollila, PY, jäsen
Vilma Sanaksenaho, PY, jäsen
Matti Riipi, PY, varajäsen
Leo Aikio, SaKä, jäsen
Sarita Kämäräinen, SaKä, jäsen
Asko Länsman, SaKä, varajäsen
Risto Ruuska, Lapin AVI, jäsen
Päivi Kainulainen, Lapin ELY, jäsen
Jukka Tauriainen, LUKE, jäsen

Johanna Wallius, MMM, vpj. ja työryhmän sihteeri
Aino Grönman, MMM, (klo 10 asti) kokouksen sihteerin tehtävät

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti kaikki osallistujat tervetulleiksi.

2. Ylilukukontrollia koskevien lainsäädäntöehdotusten ja perustelujen esittely

Grönman esitteli tuomioistuinratkaisuja, joissa on ollut esillä kysymys esteellisyyttä koskevien säännösten sekä eräiden muiden hallinnon yleislakien säännösten soveltamisesta paliskuntiin. Eräissä ratkaisuissa on todettu säännösten soveltaminen ongelmalliseksi paliskuntien erityisluonteen vuoksi. Esitysluonnokseen sisältyvän ehdotuksen mukaan paliskuntiin sovellettaisiin hallintolain esteellisyyssäännösten sijasta pykäläluonnoksessa viitattuja yhdistyslain säännöksiä, jotka Grönman esitteli.

Keskustelussa pidettiin ongelmallisena yhdistyslain säännöstä, jonka mukaan hallituksen jäsen tai muu, jolle on uskottu yhdistyksen hallintoon kuuluva tehtävä, ei voi yhdistyksen kokouksessa äänestää tilinpäätöksen hyväksymisestä tai vastuuvapaudesta silloin, kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa. Monissa tapauksissa, varsinkin pienemmissä paliskunnissa, yhdistyksen kokoukseen osallistuvista merkittävä osa saattaa olla paliskunnan luottamushenkilöitä. Ministeriön edustaja totesi, että ehdotuksen muotoilu harkitaan tältä osin uudestaan.

Wallius esitteli 3.12.2024 kokousmateriaaliin sisältyneen hallituksen esitysluonnoksen säännöksiä ja perusteluosaa aloittaen siitä kohdasta, johon mainitussa kokouksessa jäätin.

3. Keskustelun jatkaminen ylilukukontrollia koskevista päivitetystä ehdotuksista

Todettiin, että saantolupia ja paliskunnan etuosto-oikeutta koskevaa poronhoitolain 43 §:ää sovelletaan käytännössä vain sellaisiin porokarjan luovutuksiin, joissa porot jäävät saman paliskunnan alueelle. Ministeriön edustaja mainitsi, että asia on pykälän sanamuodon ja lain perustelujen mukaan epäselvä. Hän myös totesi, että tieto edellyttää muutosta poronhoitorikkomusta koskevan pykäläluonnoksen (47 §) muotoiluun.

Keskusteluun nousi poroelinkeinoa edustavien tahojen viime kokouksessa tekemä ehdotus siitä, että ns. elomyynnin kontrollista säädetään laissa tarkemmin kuin mitä nyt on ehdotettu (22 a §:ään sisältyvän säännösluonnoksen mukaan porojen katsominen vähennetyksi edellyttää, että porot on todisteiden avulla osoitettu luovutetuksi toiseen paliskuntaan). Esille nousi uutena mahdollisuus sisällyttää asiaa koskevat säännökset 10 §:ään, jonka mukaan porojen tuonti paliskunnan alueelle on luvanvaraista (silloin kun paliskunta ei ole kieltänyt sitä kokonaan).

Poromäärän ylitysmaksua koskevassa keskustelussa nousi esiin, että poronomistajien keskuudessa maksun suuruutta paljoksutaan. Keskustelussa nousi esiin, että koska vasatuotto on konkreettinen hyöty rästiporoista, teurasvasan arvoa vastaava maksu vaikuttaisi ymmärrettävältä. Toisaalta maksulla täytyy olla riittävä ennalta ehkäisevä vaikutus ja pelotevaikutus, koska kyseessä on sanktioluonteinen maksu. Saamelaiskäräjien edustaja ilmoitti, että maksuun liittyvä saamelaiskäräjien kannanmuodostus on vielä kesken. Todettiin, että asiaan palataan.

Poroelinkeinoa edustavat tahot ehdottivat, että maksun määrääminen edellyttäisi, että rästiporojen määrä olisi yli 3 % osakkaan eloporoista. Ministeriön edustajat totesivat, että luonnoksen mukaan paliskunnan ei tarvitsisi ilmoittaa tuon rajan alittavista rästeistä valvontaviranomaiselle. Rajaa ei ole kuitenkaan haluttu sisällyttää sellaisenaan seuraamusmaksupykälään, jossa viitataan väljemmin rikkomuksen vähäisyyteen ja kohtuullisuuteen perusteina jättää maksu määräämättä. Jos raja olisi ehdoton, se voisi olla omiaan vähentämään pelotevaikutusta ja luovan sellaisen kuvan, että sallittu eloporomäärä onkin käytännössä 3 %:a nykyistä rajaa suurempi. Ehdotettu sääntely johtaisi kuitenkin käytännössä siihen, että satunnaiset alle 3 %:n rästit jäisivät sanktioinnin ulkopuolelle.

Siirtymäsäännös herätti paljon keskustelua ja asia todettiin haastavaksi. Poroelinkeinoa edustavat tahot nostivat esiin sen vaihtoehdon, että paliskunnille säädettäisiin vähintään yksi poronhoitovuosi siirtymäaikaan tehdä tarvittavat vanhoja rästejä ja pisteitä koskevat järjestelyt ennen kuin uusien säännösten mukaiset käytännöt tulisivat voimaan.

Tuotiin myös esiin se, että useimmissa paliskunnissa ei ole vanhoihin rästeihin liittyvää ongelmaa, sillä poronomistajien toteuttaessa vuosittaisia vähennyksiä aiemmat rästit vähennetään ensin. Poikkeuksena ovat kuitenkin etenkin tilanteet, joissa rästiin liittyy tuomioistuimen käsiteltävänä oleva erimielisyys. Saattaa myös olla poronomistajia, jotka eivät teurasta porojaan, jolloin rästejä voi olla monelta vuodelta.

Todettiin, että sekä rästit että hyvityspisteet voivat olla syntyneet muun kuin lain 22 §:ään perustuvan pakoteurastuksen kautta. Ministeriön edustaja totesi, että lainmuutoksen siirtymäsäännöksellä ei voida muuttaa lakiin perustuviksi sellaisia vanhoja rästipisteitä, joiden kertyminen on perustunut suositusluonteiseen järjestelyyn. Eli vain 22 §:ään perustuvan vähennyksen yhteydessä syntyneet rästit voidaan ottaa huomioon. Ministeriössä pohditaan vielä vaihtoehtoja voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen osalta (esim. sitä, että seuraamusmaksua koskeva pykälä tulisi voimaan myöhemmin kuin muu laki, mikä turvaisi sen, että vanhat rästit eivät laukaisisi seuraamuksia ilman, että poronomistajilla on mahdollisuutta vähentää rästejään.)

Tuotiin myös esiin näkemys, jonka mukaan hyvityspisteiden menetys lainmuutoksen voimaantulovaiheessa voi olla iso menetys joillekin poronomistajille.

Puheenjohtaja toivoi, että poroelinkeinoa edustavat jäsenet selvittäisivät vielä sitä, minkä kokoisesta ongelmasta vanhoissa rästeissä ja pisteissä on kyse ja toimittaisivat asiasta tietoa esimerkiksi kirjallisesti.

Eloporotukea koskevien säännösehdotusten osalta ei nähty muutostarpeita. Tuotiin esiin, että kuolinpesä muodostaa tukisäännöksiä sovellettaessa säännösten tarkoittaman itsenäisen ruokakunnan, eikä siten voi olla tilannetta, että samaan ruokakuntaan kuuluisi sekä kuolinpesä että luonnollisia henkilöitä.

Polura-lain muutosluonnoksen osalta nostettiin kysymys siitä, riittäisikö hoito- ja käyttösuunnitelmiin liittyen tukiehdoiksi se, että suunnitelma ja sen seuranta on tehty, eli voisiko kuulemis- ja lausuntovelvoitteiden noudattamisen jättää tukiehtojen ulkopuolelle. Asiaa ei käsitelty tai linjattu enemmälti, sillä se liittyy erityisesti työryhmän toisen kokoonpanon käsiteltävänä oleviin asioihin.

Nousi esiin huoli siitä, että esim. järvien hidas jäätyminen voi tehdä suunnitelman toteuttamisen kuten aikaisen teurastuksen mahdottomaksi. Ministeriön edustaja totesi, että tukisanktiot koskisivat vain tilannetta, jossa suunnitteluvelvoitteita on rikottu, ei tilannetta, jossa suunnitelman toimenpiteet eivät onnistu.

Ministeriön edustaja esitti lisäksi, että poronhoitolain rikkomuksia koskeva ELY:n tiedonsaanti olisi selkeintä toteuttaa viranomaisen välisen tietojenvaihdon kautta (AVI toimittaisi ELY:lle tiedon paliskunnista, joiden osalta on todettu Polura-lain kriteerit täyttäviä rikkomuksia), jotta vältettäisiin ylimääräinen hallinnollinen taakka, jota aiheutuisi, jos ELY:n pitäisi vuosittain jokaisen tukikäsitteilyn yhteydessä itse hankkia varmistuksia siitä, että paliskunta on noudattanut poronhoitolain vaatimuksia.

4. Muut esille tulevat asiat

Puheenjohtaja totesi, että seuraava kokous on sovittu pidettäväksi 7.1. Tällöin kokoontuvat molemmat kokoonpanot. Lisäksi tälle kokoonpanolle on sovittu kokous 22.1.

Puheenjohtaja ilmoitti, että jäsenet voivat halutessaan lähettää tänään käsiteltäviä esitysluonnosta koskevia kirjallisia kommentteja ministeriöön. Niitä otetaan huomioon seuraavaa versiota laadittaessa sikäli kuin joululomat huomioon ottaen ehditään. Jäsenet voivat myös halutessaan esitellä kirjallisesti lähetettyjä kommenttejaan kokouksessa.

Keskusteltiin lisäksi alaikäisten poronomistajien edustamisesta (mm. siitä, voiko alaikäisen ja huoltajan välillä oleva eturistiriita vaikuttaa edustajana toimimiseen ja missä tilanteissa). Todettiin, että asiaa voidaan pohtia myös ministeriössä.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen noin kello 11.